

EuroQol-Sa?I?k Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *EuroQol-Sa?I?k Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21476>

Özet

EuroQol-Sa?l?k Anketi, uluslararası alanda kabul görmüş ve yaygın olarak kullanılan, sa?l??a ili?kin ya?am kalitesini (S?YAK) ölçen standartla?tır?lmış bir araç olan **EuroQol-5 Boyutlu (EQ-5D)** anketinin Türkçe uyarlamasıdır. Bu anket, bireylerin kendi sa?l?k durumlarını be? temel boyutta tanımlamalarını ve genel sa?l?k algılarını görsel analog ölçek (VAS) aracılığıyla de?erlendirmelerini sağlar. Ölçeğin temel amacı, klinik araştırmalarda, sa?l?k ekonomisi de?erlendirmelerinde ve maliyet-etkililik analizlerinde kullanılmak üzere sa?l?k durumlarına nicel bir de?er (utilite) atamaktır. Türkiye'deki uyarlama çalışması, 2002 yılında Dr. N. Kaya tarafından **Romatoid Artrit** tanısı almış bireylerin sa?l??a ili?kin ya?am kalitelerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen doktora tezi kapsamında yapılmıştır. Bu uyarlama, ölçeğin Türk popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarıyla temelini oluşturmaktadır.

EQ-5D, sa?l?k hizmetlerinin sonuçlarını ölçmek için basit, uygulanabilir ve kar??ılaştırılabilir bir yöntem sunar. Be? boyutlu tanımlayıcı sistem ve görsel analog ölçekten oluşan yapı sayesinde, hem sa?l?k durumunun tanımlanması hem de bireysel de?erlemesini aynı anda yakalayabilmektedir. Bu, özellikle kronik hastalıkların yönetiminde ve tedavi müdahalelerinin ya?am kalitesi üzerindeki etkilerinin belirlenmesinde kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

EuroQol-5D, EQ-5D, **Sa?l?kla ?li?kili Ya?am Kalitesi** (S?YAK), Romatoid Artrit, Sa?l?k Ekonomisi, Utilite Ölçümü, Uyarlama, Türkiye.

Yazarlar

Orijinal Geliştiriciler: The **EuroQol Group** (EuroQol Çalışma Grubu).
Türkçe Uyarlamayı Gerçekleştiren: Kaya, N. (2002).

Amaç

EuroQol-Sa?l?k Anketi'nin (EQ-5D) birincil amacı, bireylerin genel sa?l?k durumunu standardize edilmiş be? boyutta hızlı ve güvenilir bir şekilde kaydetmek ve bu sa?l?k durumlarını tek bir utilite skoruna dönüştürmektir. Bu skor, sa?l?k hizmeti müdahalelerinin faydasını ölçmek için kullanılan **Ya?am Y?l? Kalite Ayarlaması (QALY)** hesaplamalarında temel girdi olarak i?lev görür.

Ölçek, farklı hastalıklar, tedaviler ve popülasyonlar arasında sa?l?k durumlarının kar??ılaştırılmasını mümkün kılar. Kaya (2002) tarafından yapılan Türk uyarlamasının özel amacı ise, **Romatoid Artritli** bireylerin yaşıyla sa?l?k kısıtlılıkları ve ya?am kalitesi düzeylerini Türk kültürüne özgü bir bağlamda ölçmek ve hastaların bireyler üzerindeki

sosyoekonomik yükünü de?erlendirmeye yard?mc? olmakt?r.

Yap?

EuroQol-Sa?l?k Anketi, iki ana bile?enden olu?ur: **Tan?mlay?c? Sistem** ve **Görsel Analog Ölçek (VAS)**.

Tan?mlay?c? Sistem (Descriptive System): Bu k?s?m, bireyin sa?l?k durumunu be? temel boyut üzerinden de?erlendirir. Her bir boyut için üç farklı ciddiyet seviyesi tan?mlan?r (sorun yok, orta düzeyde sorun var, a??r? düzeyde sorun var). Bu be? boyut ?unlard?r:

Hareketlilik (Mobility): Yürüme ve hareket etme yetene?i.

Öz Bak?m (Self-Care): Y?kanma ve giyinme gibi ki?isel ihtiya?lar? kar??lama yetene?i.

Ola?an Aktiviteler (Usual Activities): ??, ev i?i, ders çal??ma, aile veya bo? zaman aktiviteleri gibi günlük faaliyetleri ger?ekle?tirme yetene?i.

A?r?/Rahats?zl?k (Pain/Discomfort): A?r? veya rahats?zl?k hissetme düzeyi.

Anksiyete/Depresyon (Anxiety/Depression): Kayg?l?, üzgün veya depresif hissetme düzeyi.

Bu sistem, $3^5 = 243$ farklı sa?l?k durumunun tan?mlanmas?na olanak tan?r.

Görsel Analog Ölçek (VAS - Visual Analogue Scale): ?kinci bile?en, bireyin kendi sa?l?k durumunu 0'dan (mümkün olan en kötü sa?l?k durumu) 100'e (mümkün olan en iyi sa?l?k durumu) kadar derecelendirdi?i bir termometre ölçe?idir. Bu, bireyin subjektif genel sa?l?k alg?s?n? yakalamaya yard?mc? olur.

Geçerlik

EuroQol-Sa?l?k Anketi'nin (EQ-5D) uluslararası geçerli?i, dünya çap?nda binlerce çal??ma ile desteklenmektedir. Ancak, Kaya (2002) taraf?ndan ger?ekle?tirilen Türk uyarlamas?na ait spesifik geçerlik verileri (içerik, ölçüt ve yap? geçerli?i) kaynak metinde detayland?r?lmam??t?r. Doktora tezinin içeri?i incelendi?inde, tezin **Romatoid Artritli** bireylerde EQ-5D'nin kullan?m?n?n uygunlu?unu ve di?er klinik ölçütlerle olan ili?kisini (ölçüt geçerli?i) inceledi?i varsay?lmaktad?r.

Genel olarak EQ-5D için geçerlik çal??malar?, ölçe?in bilinen sa?l?k durumlar?na duyarlılı??n? (diskriminatif geçerlik) ve di?er ya?am kalitesi ölçümleriyle beklenen yönde güçlü korelasyonlar gösterdi?ini (yak?nsak geçerlik) ortaya koymu?tur. Türk popülasyonunda ölçe?in kültürel ve dilsel uygunlu?unun sa?lanmas? amacıyla yap?lan **uyarlama** süreci, içerik geçerli?ini destekleyen önemli bir adımd?r.

Güvenirlik

Kaynak metinde EuroQol-Sa?l?k Anketi'nin Türkçe uyarlamas?na ait spesifik güvenilirlik katsay?lar? belirtilmemiştir. Bir ölçe?in güvenilirlik (tutarlılık) çal??malar? genellikle test-tekrar test güvenilirli?i (zaman içinde kararlılık) ve iç tutarlılık (Cronbach Alfa) analizlerini içerir.

Uluslararası literatürde EQ-5D, genellikle yüksek test-tekrar test güvenilirli?i sergilemektedir; bu da bireylerin sa?lık durumlarındaki değişimdeki varsayımda, ölçe?in tutarlı sonuçlar ürettiğini gösterir. Kaya'nın (2002) tez çalışmasında, özellikle **Romatoid Artrit** hastalarındaki sa?lık durumlarındaki kısa dönemli değişimleri yakalama yetene?i açısından güvenilirlik analizlerinin yapıldığı düşünülmektedir.

Faktör Analizi

EuroQol-Sa?l?k Anketi, teorik olarak beş boyutu ölçmek üzere tasarlanmıştır, bu da her boyutun tek bir faktör olarak ele alınabilece?i anlamına gelir. Ancak, ölçekteki boyutlar arasında, özellikle ağrı/rahatsızlık ile hareketlilik ve olağan aktiviteler arasında yüksek korelasyonlar gözlemlenebilmektedir.

Literatürdeki bazı çalışmalar, EQ-5D'nin tek bir genel sa?lık faktörü veya iki ana faktör (fiziksel ve psikososyal) altında toplandığını öne sürse de, ölçe?in utilite skorlarındaki hesaplanmas? için genellikle beş boyutlu yapıyı korundur. Kaya (2002) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında, tezin yapıyı gere?i, Türk popülasyonunda bu beş boyutlu yapındaki faktör analizi veya temel bileşenler analizi yoluyla doğrulanıp doğrulanmadığı, tezin detaylı incelenmesiyle ortaya çıkacaktır.

Araç

Test Türü: Sa?lık Yaşam Kalitesi (SİYAK) ölçümü, Jenerik Sa?lık Durumu Ölçe?i, Uyarlama.

Format: Kendi kendine doldurulan anket (Self-report) ve Görsel Analog Ölçek (VAS).

Mevcut Diller: Orijinali İngilizce olup, dünya genelinde 200'den fazla dilde ve lehçede mevcuttur. Bu giriş için ilgili dil **Türkçe**'dir.

Popülasyon Grubu: Genel popülasyon ve çe?itli klinik hasta grupları (Kaya, 2002 çalışmasında **Romatoid Artrit** hastaları).

Yaş Grubu: Yetişkinler (EQ-5D-3L veya EQ-5D-5L versiyonları 12 yaş ve üzeri için uygundur. Kaya'nın çalışması yetişkin popülasyonu kapsamıştır).

Popülasyon Detayları: Kaya'nın doktora tezi, İstanbul'da bulunan bir üniversite hastanesinde

takip edilen **Romatoid Artritli** bireyleri kapsam??t?r. Bu grup, kronik bir inflamatuvar hastal???n ya?am kalitesi üzerindeki etkilerini incelemek için ideal bir klinik popölasyonu temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Be? boyutlu tan?mlay?c? sistemde her boyutta bir seviye seçilir ve bu durum bir kodla (örne?in, 11213) temsil edilir. Ard?ndan, 0-100 aras?nda Görsel Analog Ölçek puan? belirlenir. Tan?mlay?c? sistemden elde edilen skor, ölkeye özgü utilite a??rl?k setleri kullan?larak tek bir utilite skoruna dönü?türölür.

Anahtar Kelimeler

EuroQol, S?YAK, Ya?am Kalitesi, **Sa?l?k Ekonomisi**, Tedavi Etkilili?i, Utilite Skoru, Kronik Hastal?k.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir.

Yaz??ma Adresi: Kaya'n?n (2002) al??mas? ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanm??t?r.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

EuroQol-Sa?l?k Anketi (EQ-5D), **EuroQol Group** taraf?ndan yönetilmektedir. Ölçe?in ticari veya akademik amaçlarla kullan?m?, genellikle EuroQol Group'tan lisans al?nmas?n? gerektirir ve bu lisanslama kullan?c?n?n amac?na ba?l? olarak ücrete tabi olabilir.

Orijinal Test Y?l? (EQ-5D-3L): 1990'lar?n ba??.

Türkçe Uyarlama Y?l?: 2002 (Kaya'n?n doktora tezi kapsam?nda).

Kaynaklar

Kaya, N. (2002). *Romatoid artritli bireylerde sa?l???a ili?kin ya?am kalitesi* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Bu teze ait eri?im linki: tez.yok.gov.tr

The EuroQol Group. (1990). EuroQol--a new facility for the measurement of health-related quality of life. *Health Policy*, 16(3), 199-208.

EuroQol-Sa?l?k Anketi Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ancak, EuroQol-Sa?l?k Anketi (EQ-5D) genellikle a?a??daki be? boyuttaki 3 seviyeli ifadeleri içerir:

Hareketlilik:

Yürümede sorunum yok.

Yürürken orta düzeyde sorun ya??yorum.

Yata?a ba??ml?y?m / Yürüyemiyorum.

Öz Bak?m:

Kendime bakmada (y?kanma, giyinme) sorunum yok.

Kendime bakmada orta düzeyde sorun ya??yorum.

Kendime bakam?yorum.

Ola?an Aktiviteler:

Ola?an aktivitelerimi yapmada sorunum yok.

Ola?an aktivitelerimi yapmada orta düzeyde sorun ya??yorum.

Ola?an aktivitelerimi yapam?yorum.

A?r?/Rahats?zl?k:

A?r? veya rahats?zl?k hissetmiyorum.

Orta düzeyde a?r? veya rahats?zl?k hissediyorum.

Çok ?iddetli a?r? veya rahats?zl?k hissediyorum.

Anksiyete/Depresyon:

Endi?eli veya depresif de?ilim.

Orta düzeyde endi?eli veya depresifim.

Çok endi?eli veya depresifim.

Bu be? boyutun yan? s?ra, bireyin genel sa?l?k durumunu 0'dan 100'e kadar de?erlendirdi?i

Görsel Analog Ölçek (VAS) k?sm? da anketin ayr?lmaz bir parças?d?r.